

IZ SVETA TIŠINE

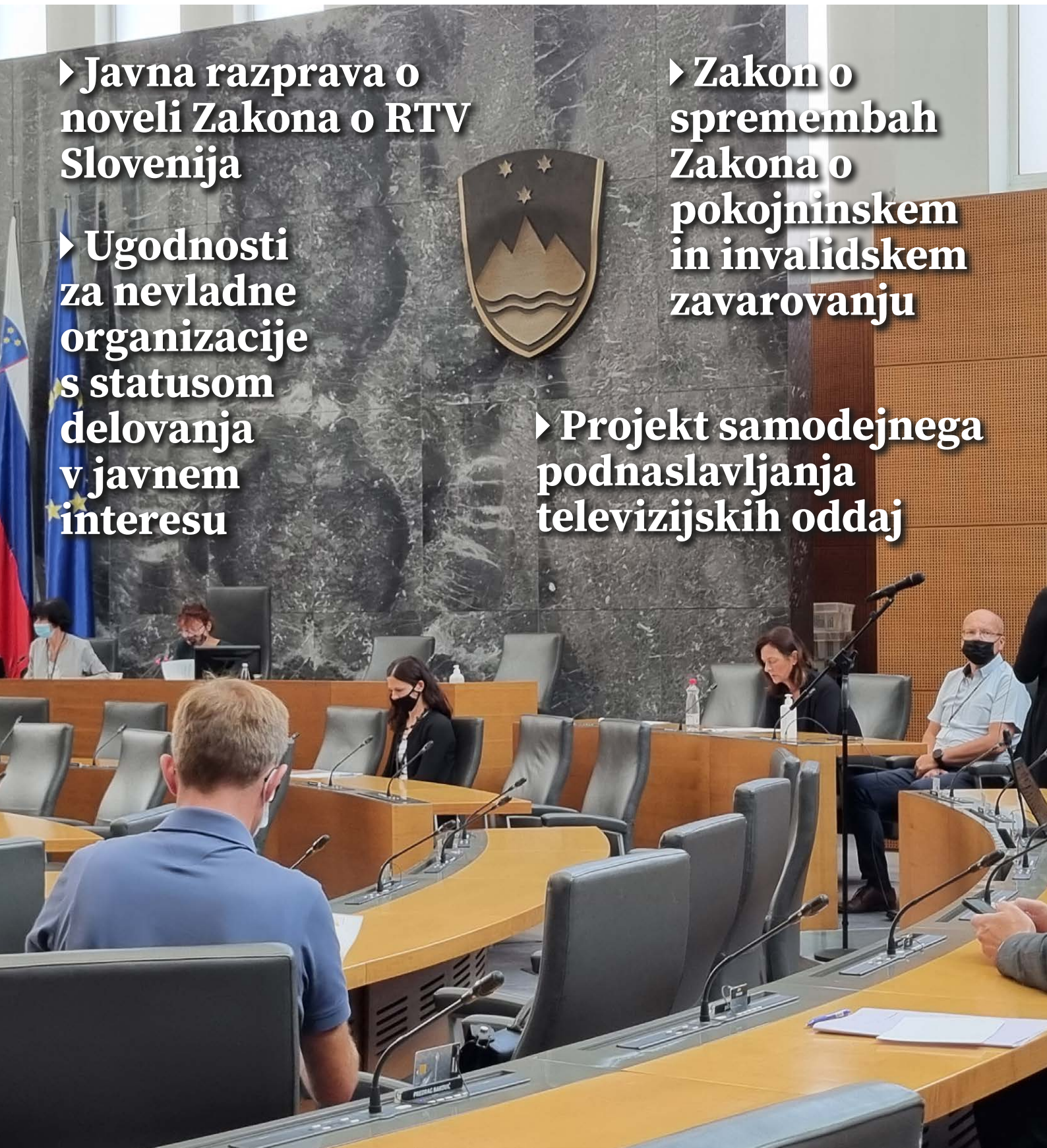
Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

▶ Javna razprava o
noveli Zakona o RTV
Slovenija

▶ Ugodnosti
za nevladne
organizacije
s statusom
delovanja
v javnem
interesu

▶ Zakon o
spremembah
Zakona o
pokojninskem
in invalidskem
zavarovanju

▶ Projekt samodejnega
podnaslavljanja
televizijskih oddaj

Izdajatelj:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
Drenikova 24, Ljubljana
telefon: 01/500 15 00
telefaks: 01/500 15 22

Spletna stran:

www.zveza-gns.si

Urednik:

Anton Petrič

Naslov uredništva:

urednistvo@zveza-gns.si

Uredniški odbor:

Valerija Škof, Darja Pajk, Aleksandra
Rijavec Škerl, Valentin Jenko

Jezični pregled:

Barbara Perc

Oblikovanje: Artmedia

Tisk: Tiskarna DTP

Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delne objave nenarodenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. Mnenja in stališča avtorjev prispevkov ne izražajo nujno mnenja in stališča uredništva ter Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Nenarodenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem uredništva. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zato na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (Uradni list Republike Slovenije št. 89/98) ni zavezano plačilu davka na dodano vrednost. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografija na naslovnici:

Med javno razpravo o noveli Zakona o RTV Slovenija
Foto: ZDGNS

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za kulturo.
Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHA.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

OBVESTILO UREDNIŠKEGA ODBORA

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je pred počitnicami aktivno delovala na političnem področju. V državnem zboru je predstavila stališče do novele Zakona o RTV Slovenija. V okviru vprašanja o pomenu javnega servisa je imela pripombo na dostopnost senzorno oviranih gledalcev oziroma poslušalcev z izgubo sluha.

V tokratni številki predstavljamo ugodnosti nevladnih organizacij s statusom delovanja v javnem interesu, med katere spada Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije z lokalnimi društvi. Pišemo tudi o spremembi Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki znova omogoča pravico do invalidnine za telesno okvaro tudi za tiste zavarovance, katerih invalidnost ne izhaja iz dela.

Glasilo Iz sveta tišine prispeva h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni.

Vabimo vas, da glasilo soustvarjate z nami. Prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov: urednistvo@zveza-gns.si.

Če se vam zdi glasilo zanimivo in ga želite prejemati brezplačno, nam pišite na e-naslov: urednistvo@zveza-gns.si ali svoje ime, priimek in naslov sporočite na: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, 1000 Ljubljana.

Glasilo Iz sveta tišine je dosegljivo tudi na spletu: www.zveza-gns.si. ●

Uredništvo

NAVODILO AVTORJEM

Besedilne datoteke

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF, ali skenirana besedila, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

Slikovne priloge

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije treba upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije narejene s fotoaparatom, izberite nastavev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu jpg, kar ustreza zahtevam glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega bralnika, priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvorno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB.

Fotografije ne smejo biti prilepljene v dokument, ampak jih pripnite k elektronski pošti. Fotografije in besedila, ki ne ustrezajo navodilom, bomo zavrnil ali jih objavili brez fotografij. ●

Uvodnik

Anton Petrič, urednik

Človekove pravice in dolžnosti so na začetku 21. stoletja ena bistvenih prvin pravne države, saj zagotavljajo varstvo temeljnih vrednot, ki jih priznava moderno pravo. Upoštevajoč načela, na katerih temeljijo človekove pravice, naj bi bilo torej splošno sprejeto, da mora država invalidom zagotavljati pravno varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Z vidika človekovih pravic invalidov je treba nameniti pozornost predvsem načelu pravice do enakih možnosti in načelu prepovedi diskriminacije zaradi invalidnosti.

Dostopnost grajenega okolja in informacij oziroma komunikacij omogoča najprej integracijo invalidov – in tudi drugih funkcionalno oviranih ljudi, kot so na primer starejši, bolniki, pritlikavci, nosečnice ipd. – v družinsko, delovno in širše družbeno okolje na področju izobraževanja, usposabljanja in zaposlovanja. Dostopnost pa ni pomembna le z vidika socialnega vključevanja, temveč je tudi predpogoj za uveljavljanje političnih in državljanjskih pravic. Brez funkcionalno grajenega dostopnega okolja in dostopa do informacij je težko ali morda celo nemogoče uresničevati politične pravice, npr. volilno pravico in pravico do sodelovanja pri upravljanju javnih zadev.

Standardna pravila Združenih narodov za izenačevanje možnosti invalidov kot najpomembnejši mednarodni dokument s področja invalidskega varstva upoštevajo to dejstvo in že v predgovoru poudarjajo, da je izenačevanje možnosti invalidov in neinvalidov proces, v katerem postajajo različni sistemi družbe in okolja, kot so storitve, dejavnosti, informacije in dokumentacija, dostopni vsem. V 5. pravilu pa je izpostavljenost, da morajo države spoznati pomembnost dostopnosti v procesu izenačevanja možnosti na vseh ravneh družbe in za invalide pripraviti akcijske programe, ki bodo omogočili dostopnost

grajenega okolja, ter sprejeti ukrepe za zagotovitev dostopa do informacij in komuniciranja. V nadaljevanju je nato naštetih enajst priporočil za ukrepe na področju dostopa do grajenega okolja in informacij ter komunikacij, ki vključujejo pripravo akcijskih programov, sprejetje ustreznih predpisov, sodelovanje z invalidskimi organizacijami in zagotavljanje informacij, tudi z uporabo znakovnega jezika za gluhe oziroma Braillove pisave za slepe.

Tudi v Evropski uniji se pravica do dostopnosti grajenega okolja in informacij ter komunikacij obravnava z dveh vidikov. Prvi protidiskriminacijski vidik se nanaša na pravico invalidov do socialne vključenosti in zagotavljanja enakih možnosti, drugi vidik pa zadeva standardizacijo na področju prostorske zakonodaje. Tako Amsterdamska pogodba prepoveduje diskriminacijo zaradi invalidnosti, Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, sprejeta v Nici leta 2000, pa priznava invalidom pravico do neodvisnosti, družbene in zaposlitvene integracije ter sodelovanja v družbenem življenju. Dostopnost se v Evropski uniji povezuje tudi z načelom »Oblikovanje za vse«, ki poudarja dostopnost do storitev, dobrin in grajenega okolja.

Epidemija novega koronavirusa je v marsičem spremenila naše življenjske navade. Čeprav se je sprva zdelo, da se bo vse skupaj kmalu vrnilo nazaj v normalne življenjske ritme, se vedno bolj kaže, da bomo še nekaj časa živeli na nekoliko drugačen način kot prej. Ena največjih sprememb je bila selitev najrazličnejših aktivnosti v digitalno okolje. Marsikaj, kar smo pred tem počeli v fizičnem okolju, se sedaj veliko bolj intenzivno izvaja v digitalnem okolju: poslovni sestanki, družene s sorodniki in prijatelji, šolanje, nakupovanje in preživljanje priložnostnih aktivnosti. ●

S sekretarjeve mize

»Ne slišim, berem z ustnic.
Zaradi maske na obrazu ne vem, kaj mi želite povedati.«

Obletnica delovanja Medobčinskega društva gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče

Medobčinskemu društvu gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče iskreno čestitamo za dvajset let delovanja in za kulturni program, ki so se ga udeležili tudi lokalni župani, kar kaže na dobro delo vodstva in članov. ●

Matevž Marinko z župani treh občin; foto: MDGN SK

Dokumentarni film 90 let delovanja gluhih in naglušnih na Slovenskem

Ob ustanovitvi prve organizacije gluhih na Slovenskem v Dravski banovini smo na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije posneli posebni dokumentarni film, v katerem smo vključili pomembne

27. julija 1931 je bila ustanovljena nova organizacija. Dokumentarni film; foto: Spletna TV

mejnike, ki smo jih dosegli v tem času. ●

Aplikacija Knjige SZJ

Knjige SZJ - nova mobilna aplikacija Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije

Na voljo je nova mobilna aplikacija Knjige SZJ, v okviru katere izdajamo knjige v elektronski obliki. Njihov obseg bomo sproti povečevali. ●

Spletni portal dostopno.si; foto: RTV SLO

Tolmačene oddaje na Televiziji Slovenija in spletni portal dostopno.si

Na Televiziji Slovenija si lahko gluhe osebe med drugim ogledajo tolmačene dnevnoinformativne oddaje Dnevnik, Slovenska kronika, Šport in Vreme ter oddaje Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Zrcalo tedna, Politično s Tanjo Gobec, Tednik, Koda, Tarča in Prisluhnimo tišini. Vse omenjene oddaje in vsebine, ki se nanaša-

jo na življenje, pravice, delo ter vključevanje v družbo oseb z invalidnostjo, so na voljo na spletnem portalu dostopno.si. Vabljeni k ogledu. ●

RehaCenter Sluh: Izguba sluha in duševno zdravje. Kako se počutiš?

Na izobraževanju o izgubi sluha in duševnem zdravju so se pogovarjali o tem, kako izguba sluha vpliva na osebno, socialno, družinsko in družbeno področje posameznika. Posledice se kažejo na jezikovnem, kognitivnem, emocionalnem, motoričnem in socialnem področju. Posamezniki zaradi tega razvijejo specifično identiteto in kulturo ter zaradi nezdravih odnosov v primarni družini in v procesu izobraževanja v življenje pogosto prinašajo specifične travme, stiske in nezdrava prepričanja. Posledice tega se kažejo na izobrazbeni in zaposlitveni ravni, predvsem pa na področju duševnega zdravja, zato na svetovni ravni že mnogo let poudarjajo pomen duševnega zdravja oseb z izgubo sluha.

Valerija Škof je s konkretnimi primeri ponazorila, s čim se v življenju srečuje in do kakšnih spo-

znanj so jo pripeljale življenjske izkušnje. Spregovorila je o tem, kako razmišljamo in čustvujemo, ter o duševnem zdravju, saj gluhi med sabo premalo govorijo, kar se odraža v njihovem duševnem zdravju. Posledica hitrega življenjskega tempa je tudi stres, eden od dejavnikov, ki lahko vplivajo na razvoj duševne bolezni. Poudarila je, kako pomembno je pravočasno poiskati pomoč, ter udeležence izobraževanja seznanila, kje jo lahko dobijo. ●

Poročilo delovne skupine Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport o pripravi predloga umestitve slovenskega znakovnega jezika v slovenski šolski prostor

Delovna skupina Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport je pripravila predlog akcijskega načrta umestitve slovenskega zna-

kovnega jezika v slovenski šolski prostor. Predlog načrta čaka na potrditev ministrice. ●

Državni zbor ni sprejel predloga spremembe Zakona o Radioteleviziji Slovenija

Kljub dolgoletnim naporom Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, da bi se v programski svet Radiotelevizije Slovenija umestilo enega predstavnika gluhih in naglušnih ter enega predstavnika slepih in slabovidnih, predlog spremembe Zakona o Radioteleviziji Slovenija ni bil sprejet,

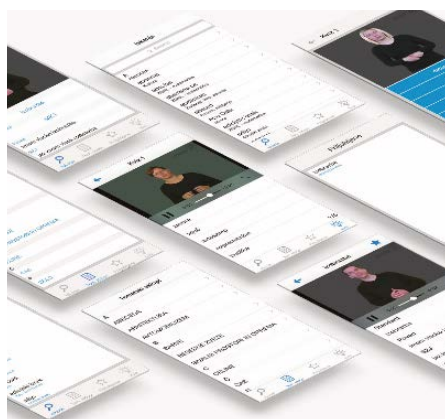
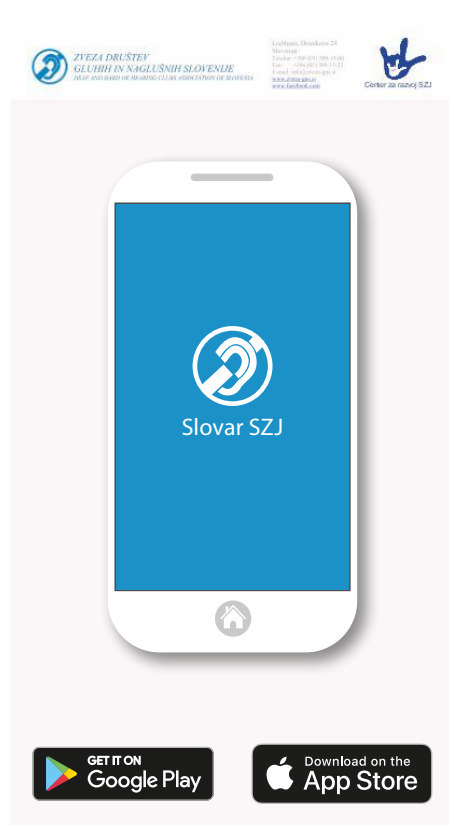
saj ni dobil zadostne politične podpore. Nekateri na žalost ne razumejo, da je za senzorne invalide televizija edino okno v svet, brez podnapisov in tolmača pa le mrtva slika na ekranu. ●

Za gluhe dobitnike olimpijskih medalj odslej precej višje denarne nagrade

Višje denarne nagrade bodo prejeli vrhunski športniki, dobitniki medalj na olimpijskih igrah, paraolimpijskih igrah, olimpijskih igrah gluhih in na šahovskih olimpijadah. Sprememba pravilnika je prinesla občutno višje nagrade, tako za športnike kot za trenerje v posamični ali v ekipni konkurenci. Odkar so vsi vrhunski športniki izenačeni, je spodbuda še večja. ●

Četrto svetovno prvenstvo gluhih v atletiki

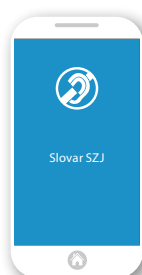
Iskreno čestitamo atletom Tadeju Enciju za osvojeno peto

QR-KODA

Z mobilno aplikacijo Slovar SZJ si lahko ogledate videoposnetke v SZJ z uporabo optičnega čitalca QR-kod. Uporaba QR-čitalca je preprosta:

- Korak 1 – Zaženite mobilno aplikacijo Slovar SZJ ter v meniju izberite QR (spodaj desno).
Korak 2 – Mobilni aparat usmerite na določeno QR-kodo na listu glasila IST.

1 Namesti aplikacijo

2 Poskeniraj QR-kodo

3 Predvajaj video

Tadej Enci; foto: osebni arhiv

mesto v teku na 400 metrov, Iris Breganski za peto mesto v skoku v višino, šesto mesto v sedmerboju in deveto mesto v skoku v daljino ter Leji Glojnarich za peto mesto v metu kopja. Imamo odlične športnike in skupaj s tenisačem Marinom Keglom že razmišljamo o prihajajočih olimpijskih igrah gluhih leta 2022. ●

Predstavitev dobrih praks in izzivov na srečanju Evropske zveze naglušnih

Na srečanju Evropske zveze naglušnih je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije predstavila dobre prakse in največje izzive, s katerimi se srečujejo osebe s sluš-

Darja Pajk; foto: Spletna TV

nim aparatom in s polževim vsadkom v Sloveniji. ●

Predstavitev primera dobre prakse umestitve znakovnega jezika v ustavo na spletnem dogodku Evropske zveze gluhih

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je na spletnem dogodku

Anton Petrič; foto: EUD

Evropske zveze gluhih predstavila primer dobre prakse umestitve znakovnega jezika v ustavo. Anton Petrič je delo zveze predstavil tudi v luči predsedovanja Slovenije Svetu Evropske unije. ●

Anton Petrič postal član Sveta Vlade Republike Slovenije za invalide

Anton Petrič je postal član Sveta Vlade Republike Slovenije za invalide in bo poleg naše organizacije predstavljal vse invalide v Sloveniji. Čestitamo! ●

Anton Petrič; foto: osebni arhiv

SPLETNA TV
www.spletnatv.si

Spoštovani gledalci in cenjene gledalke!

Spletna TV je zaživela na samostojnem spletnem portalu. Vpišite www.spletnatv.si in nam sledite tudi v prihodnje.

Enako kot doslej, nas boste še vedno našli tudi na spletnem naslovu

www.zveza-gns.si, s klikom na sliko uredniške ekipe.

Veseli bomo tudi vašega nadaljnjega spremljanja Spletne TV na družbenih omrežjih Facebook in Youtube.

Se vidimo na spletu!

Uredništvo Spletne TV

STALIŠČE ZVEZE DRUŠTEV GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE O NOVELI ZAKONA O RTV SLOVENIJA

Anton Petrič

Predstavniki Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Anton Petrič je na javni predstavitvi mnenj v državnem zboru 10. junija in na seji odbora za kulturo 2. septembra letos predstavil stališče zveze o predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Radioteleviziji Slovenija.

Osredotočili smo se na vprašanji o pomenu javnega servisa RTV Slovenija ter katere organizacije naj imajo pravico imenovanja svojega člana v programski svet. V zvezi z vprašanjem o pomenu javnega servisa smo se posvetili dostopnosti RTV Slovenija senzorno oviranim gledalcem in poslušalcem z izgubo sluha.

V skladu s 4. členom Zakona o Radioteleviziji Slovenija je RTV Slovenija kot izvajalka javnega servisa dolžna zagotavljati programske vsebine v prilagojeni tehniki, dostopni senzorno oviranim uporabnikom, ki so prikrajšani za marsikateri način komuniciranja. To pomeni, da javni zavod v okviru javne službe zagotovi programsko vsebino s podnapisi oziroma s tolmačem. Pričakujemo, da pripravi tudi smernice digitalno-tehnološkega razvoja – digitalne televizijske standarde, ki bodo omogočali sprotno podnaslavljanje oddaj, tudi na zahtevo.

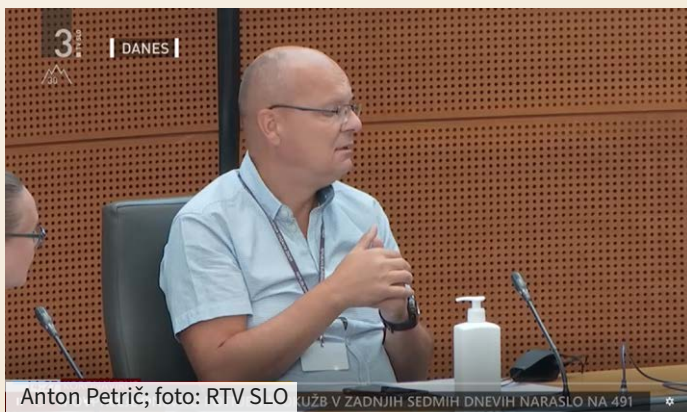
Pred kratkim je bil sprejet ustavni zakon, ki je omogočil vpis slovenskega znakovnega jezika v ustavo in zagotavlja njegovo svobodno uporabo. V skladu z njim bi morale osebe z izgubo sluha imeti možnost uporabe slovenskega znakovnega jezika na vseh področjih življenja in dela, tudi medijev. Zato pričakujemo tol-

mačenje vseh dnevno-informativnih oddaj v slovenski znakovni jezik, saj le-te predstavljajo pomemben vir informacij za uporabnike znakovnega jezika.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije od novele zakona pričakuje, da bo RTV Slovenija kot javni zavod opravljala javni servis obveščanja ter celotno programsko vsebino predvajala v obliki, prilagojeni senzornim invalidom – gluhih, naglušnih, gluhoslepim, slepim in slabovidnim. Menimo tudi, da bi zveza kot nacionalna reprezentativna invalidska organizacija, ki zastopa gluhe, naglušne in gluhoslepe, morala imeti svojega predstavnika v programskem svetu. Imamo že aktivno predstavnico v programskem odboru za invalide, predsednik tega odbora pa je na seje programskega sveta vabljen le kot gost brez glasovalne pravice. Zato predlogi programskega odbora za invalide, zlasti predlogi senzornih invalidov, niso pogosto obravnavani na programskem svetu, saj se jih ignorira ali se jim ne posveča prave pozornosti. Imamo občutek, da problematika dostopnosti televizijskih vsebin senzornim invalidom ni med prednostnimi nalogami programskega sveta.

Za razliko od drugih invalidov senzorni invalidi ne morejo spremljati televizijskih programov v celoti in so pogosto prikrajšani za sprotno obveščanje ali za razumevanje vsebine oddaj. Zato bi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije morala imeti pravico do usposobljenega lastnega zastopnika v programskem svetu, ki bi skrbel za realizacijo smernic, priporočil in ciljev dostopnosti programskih vsebin osebam z izgubo sluha.

V Sloveniji je okrog 200.000 oseb z resno izgubo sluha, od tega jih 80.000 uporablja slušni aparat. Gre za obsežno populacijo, ki ima težave s slušnim zaznavanjem in s spremljanjem programske vsebine tako javne kot komercialne televizije. Nezmožnost sprejemanja informacij lahko privede do zmanjšanja sposobnosti nekaterih možganskih funkcij, tudi do demence. Zato je pomembno, da RTV Slovenija kot ponudnik največjega informativnega javnega servisa poskrbi, da bodo senzorni invalidi dobili popoln dostop do informacij in programskih vsebin v prilagojeni tehniki, pri tem pa izkoristi prednosti digitalne tehnologije.

Anton Petrič; foto: RTV SLO

Radiotelevizija Slovenije; foto RTV SLO

V skladu s predlogom novele zakona bi programski svet RTV Slovenija namesto devetindvajset po novem imel le še triindvajset članov. Trinajst bi jih

imenovali po enakem principu kot doslej, o ostalih desetih pa ne bi več odločali poslanci. Stranka LMŠ je predlagala, da bi dva člana po novem imenovala strokovne organizacije novinarjev, po enega pa organizaciji gluhih in naglušnih ter slepih in slabovidnih, nevladne organizacije v javnem interesu na področju športa, Katedra za novinarstvo pri ljubljanski Fakulteti za družbene vede, varuh človekovih pravic, Društvo slovenskih pisateljev, Združenje dramskih umetnikov, strokovna združenja glasbenih ustvarjalcev ter strokovna združenja s področja filma in avdiovizualne produkcije.

Čeprav so tako udeleženci srečanja kot nekateri poslanci poudarjali, da podpirajo namen zakona, pa s predlaganimi rešitvami v večini niso bili zadovoljni. Zato odbor za kulturo v septembrski obravnavi ni podprl novele zakona. ●

ZVEZA DRUŠTEV GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE POZDRAVLJA PROJEKT SAMODEJNEGA PODNASLAVLJANJA TELEVIZIJSKIH ODDAJ

✎ Mladen Veršič

Andrej Grah Whatmough, Vasko Simoniti, Mojca Ciglarič in Mark Boris Andrijanič; foto: BoBo

Projekt, ki ga financira Ministrstvo za kulturo, izvajata pa Fakulteta za računalništvo in informatiko ter Radiotelevizija Slovenija, bo omogočal sprotno ustvarjanje podnapisov televizijskih oddaj z uporabo samodejne razpoznavne slovenskega govora.

Ministrstvo za kulturo, Fakulteta za računalništvo in informatiko ter Radiotelevizija Slovenija so podpisali tristransko pogodbo o pilotnem projektu, katerega namen je preizkus delovanja aplikacijskega vmesnika, ki v realnem času pretvarja govor v podnapise.

Naročnik projekta je Ministrstvo za kulturo, izvajalca pa ljubljanska Fakulteta za računalništvo in informatiko ter javni zavod Radiotelevizija Slovenija.

Podpisu tristranske pogodbe so prisostvovali minister za kulturo Vasko Simoniti, minister za digitalno preobrazbo Mark Boris Andrijanič, generalni direktor Radiotelevizije Slovenija Andrej Grah Whatmough ter dekanja Fakultete za računalništvo in informatiko Mojca Ciglarič.

Na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije smo zelo veseli, da bodo dolgoletni pozivi gluhih in naglušnih uporabnikov vsebin Radiotelevizije Slovenija (televizije, radia in spletne strani) končno uslišani, saj, kot pravi misel leta, tako država ne bo več bolj gluha, kot so gluhi sami. Številni pozivi zveze in društev, delovni sestanki ter sprejemi na Ministrstvu za kulturo, aktivna vloga predstavnikov zveze v odboru za invalide in v programskem svetu na Radioteleviziji Slovenija ter mnogi pozivi gluhih in naglušnih uporabnikov, ki so svoja pričakovanja naslovili na varuhinjo gledalcev in poslušalcev, so obrodili prve sadove.

Za mnoge gluhe in naglušne je televizija okno v svet, brez tolmača ali sprotih podnapisov pa le mrtva slika na zaslonu, ki lahko pogosto ustvarja napačne in zavajajoče vtise.

Ste kdaj pomislili, kako se počutijo gledalci pred televizijskimi zasloni, ko gledajo, kako množica ljudi demonstrira pred parlamentom, glasno kriči in vzklika ter meče granitne kocke v hram demokracije, a ne razumejo novinarja, ki v živo poroča o dogajanju? Ste pomislili, kako se počutijo gluhi in naglušni gledalci, ko komentatorji navijajo za naše športnike – košarkarje, odbojkarje, kolesarje, smučarje – in se veselijo njihovih uspehov, a tega ne slišijo in ne razumejo? Razumemo jih, da bi v takih trenutkih televizijski sprejemnik najraje zalučali skozi okno.

Zato se zahvaljujemo Ministrstvu za kulturo in Radioteleviziji Slovenija, da bosta s pomočjo strokovnjakov uvedla samodejno podnaslavljanje televizijskih programov na nacionalni televiziji. Le tako bodo lahko osebe z izgubo sluha enakopravno spremljale bogat televizijski program, od informativnega, kulturno-umetniškega, športnega, dokumentarnega in izobraževalnega do otroškega in mladinskega.

Dostopnost programov je tudi prednostna naloga vodstva in ustvarjalcev televizijskega programa, ki na ta način uresničujejo poslanstvo javnega medijskega servisa. Tako bodo tudi nacionalni radijski programi na spletu postali dostopni osebam z izgubo sluha. Prepričani smo, da bo primer sprotnega podnaslavljanja kot primer dobre prakse za zgled ostalim storitvam, ki so pomembne za osebe z izgubo sluha: oddajam na komercialnih in lokalnih televizijah, spremljanju sodnih razprav, predavanjem na fakultetah ...

V Sloveniji je okoli 1.500 gluhih oseb, ki uporabljajo znakovni jezik, ter okoli 200.000 oseb, ki imajo različno stopnjo izgube sluha. Izguba sluha je najpogostejša spremljajoča invalidnost starejših ter pogosto vodi v izolacijo, v umik in v osamljenost. Osebe se manj vključujejo v družbeno življenje ter se soočajo z izzivi na delovnem mestu in v procesu izobraževanja. Zato je dostopnost do informacij in komunikacij, tudi do medijev, zanje življenjskega pomena. Tudi mnogim starejšim osebam z izgubo sluha, v domovih za starejše ali v domačem okolju, bo sprotno podnaslavljanje olajšalo življenje in jim omogočilo kakovostnejšo starost. ●

ZAKON O SPREMEMBAH ZAKONA O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU (ZPIZ-2J)

PRAVICA DO INVALIDNINE ZA TELESNO OKVARO

ZNOVA TUDI ZA ZAVAROVANCE, KATERIH INVALIDNOST

NE IZHAJA IZ DELA

Vir: NSIOS in ZPIZ

Začela je veljati sprememba Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2J), ki znova omogoča pravico do invalidnine za telesno okvaro tudi za tiste zavarovance, katerih invalidnost ne izhaja iz dela.

Navedena sprememba, ki bo neposredno pomagala več kot 15.000 slovenskim invalidom, je posledica večletnih prizadevanj, potem ko je sprememba Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju leta 2013 uvedla diskriminatorno omejitev, da pripada pravica do invalidnine za telesno okvaro samo tistim, katerih invalidnost izhaja iz dela. Zakon je

predvidel, da bo država v roku dveh let to področje uredila, vendar kljub našemu in opozarjanju drugih deležnikov do tega ni prišlo. Zato je Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS) v sodelovanju z Državnim svetom Republike Slovenije in državnim svetnikom Danijelom Kastelicem, ki je nosilec pobude, predlagal, da se do priprave nove zakonodaje področje uredi, kot je bilo do leta 2013. Pri tem so dosegli soglasno podporo tako Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide Državnega sveta Republike Slovenije kot tudi Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide Državnega zbora Republi-

ke Slovenije. Nato je bil predlog 13. julija 2021 sprejet tudi v državnem zboru.

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju zavod) je podal obvestilo, da je bil dne 23. 7. 2021 v Uradnem listu RS, št. 121/21 objavljen Zakon o spremembah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (v nadaljevanju ZPIZ-2J), ki velja od 7. 8. 2021 dalje.

Navedeni zakon spreminja določbo 403. in deveti odstavek 429. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12 s spremembami – v nadaljevanju ZPIZ-2) na način, da lahko zavarovanci od 7. 8. 2021 dalje pridobijo pravico do invalidnine za telesno okvaro, ki je posledica bolezni ali poškodbe zunaj dela, pri čemer se pri pripravi izvedenskih mnenj iz osmega odstavka 181. člena ZPIZ-2 do uveljavitve novega seznama o vrstah in stopnjah telesnih okvar iz prvega odstavka 403. člena ZPIZ-2 uporablja Samoupravni sporazum o seznamu telesnih okvar (Uradni list SFRJ, št. 38/83 in 66/89).

Pravico do invalidnine bodo zavarovanci lahko pridobili v skladu z določbami 143. do 145., 147. in 149. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 106/99, 72/00, 124/00, 109/01, 108/02, 135/03, 72/05 in 69/06 – v nadaljevanju ZPIZ-1).

Pogoj za pridobitev pravice do invalidnine za telesno okvaro, ki je posledica bolezni ali poškodbe zunaj dela, je določen v določbi 144. člena ZPIZ-1, in sicer mora znašati telesna okvara najmanj 50 %, zavarovanec pa mora imeti ob nastanku telesne okvare dopolnjeno pokojninsko dobo, ki je določena za pridobitev pravice do invalidske pokojnine, ne glede na to, ali ta okvara povzroča invalidnost ali ne, oz. gre za uživalca starostne/predčasne/invalidske pokojnine.

Zavarovanec skladno z določbo 143. člena ZPIZ-1 pridobi pravico do invalidnine za telesno okvaro, ki je nastala med zavarovanjem. V primeru, da je telesna okvara nastala pred vključitvijo v zavarovanje, zavarovanec skladno z določbo tretjega odstavka 144.

člena ZPIZ-1 ne pridobi pravice do invalidnine za telesno okvaro. V primeru, da se je taka telesna okvara poslabšala med zavarovanjem, se invalidnina odmeri za telesno okvaro, ki jo predstavlja poslabšanje.

Glede na to, da je ZPIZ-2J pričel veljati z dnem 7. 8. 2021, se invalidnina za telesno okvaro zaradi posledic bolezni ali poškodbe zunaj dela izplačuje največ od 7. 8. 2021 dalje, če bo zahteva vložena vključno do 31. 1. 2022 in če je telesna okvara takrat že obstajala. Za vse kasnejše vložene zahteve se upošteva določba petega odstavka 403. člena ZPIZ-2, po kateri se invalidnina izplačuje od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve in največ za šest mesecev nazaj, ob pogoju, da je telesna okvara takrat že obstajala oz. je nastala več kot šest mesecev pred vložitvijo zahteve.

Vloga za priznanje pravice do invalidnine za telesno okvaro je objavljena na spletni strani zavoda med Obrazci, Vsi obrazci (PDF-oblika), v rubriki »Invalidsko zavarovanje« med »Obrazci za uvedbo postopka« ter ima naslov »Zahteva za priznanje pravice do invalidnine, dodatka za pomoč in postrežbo, prištete dobe«. Prav tako je vloga objavljena med eVlogami za VSE v rubriki »Invalidsko zavarovanje«.

Vlogo zavarovanci vložijo sami pri zavodu, pri čemer velja sledeče:

- zahtevi ni potrebno priložiti medicinske dokumentacije, saj se zahteva lahko obravnava na podlagi že obstoječe medicinske dokumentacije, na podlagi katere je bilo že v predhodnem postopku podano izvedensko mnenje izvedenskega organa zavoda;
- v kolikor zavarovanci razpolagajo z novo medicinsko dokumentacijo, je le-ta lahko podlaga za ugotovitev poslabšanja že ugotovljene telesne okvare ali za nastanek nove telesne okvare, zato jo je potrebno priložiti k zahtevi. V tem primeru bo pred obravnavanjem zahteve pridobljeno novo izvedensko mnenje izvedenskega organa zavoda;
- zavarovanci morajo v primeru prvega uveljavljanja pravice do invalidnine za telesno okvaro obvezno priložiti tudi ustrezno medicinsko dokumentacijo.

Zavarovanci, ki so imeli že pred uveljavitvijo ZPIZ-2 priznano pravico do invalidnine za telesno okvaro zaradi posledic bolezni ali poškodbe zunaj dela, se jim le-ta skladno z določbo 389. člena ZPIZ-2 od 1. 1. 2013 zagotavlja še naprej in jim ni potrebno vlagati nove zahteve, razen če se jim je obstoječa telesna okvara poslabšala ali je pri njih nastala nova telesna okvara, za kar pa morajo poleg zahteve priložiti tudi ustrezno medicinsko dokumentacijo.

Tisti zavarovanci, ki kljub ugotovljeni telesni okvari zaradi posledic bolezni ali poškodbe zunaj dela od 1. 1. 2013 do 6. 8. 2021 pri zavodu niso pridobili pravice do invalidnine za telesno okvaro, morajo pri zavodu vložiti zahtevo, kot je opisano zgoraj.

V primeru, da je pri zavarovancu podana telesna okvara ali več telesnih okvar, na podlagi katerih je zavarovanec upravičen do invalidnine za telesno okvaro in ki so posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni ter bolezni ali poškodbe zunaj dela (kombiniran vzrok), se invalidnina odmeri sorazmerno glede na vpliv posameznega vzroka na skupen odstotek telesne okvare.

V primeru, da bodo zahtevo za zavarovance vložili skrbniki ali pooblaščenca (sorodniki), je potrebno k zahtevi skladno z Zakonom o splošnem upravnem postopku obvezno priložiti tudi odločbo CSD o skrbništvu ali pooblastilo, pri čemer se pooblastilo nahaja na spletni strani zavoda med Obrazci, Vsi obrazci (PDF-oblika), v rubriki »Drugo«. ●

NOVA SESTAVA SVETA ZA INVALIDE V MANDATNEM OBDOBJU 2021–2025

Anton Petrič

Na podlagi 28. člena Zakona o izenačevanju možnosti invalidov je minister za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Janez Cigler Kralj 1. septembra letos izdal Sklep o imenovanju in nalogah članov Sveta za invalide Republike Slovenije za mandatno obdobje 2021–2025.

V Svet za invalide Republike Slovenije (v nadaljevanju Svet) se kot predstavnike Vlade Republike Slovenije imenujejo:

- Tanja Dular, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Mateja Urbančič, Ministrstvo za finance,
- Damijan Jagodic, Ministrstvo za zdravje,
- Simon Žorga, Ministrstvo za kulturo,
- Vojmir Drašler, Ministrstvo za infrastrukturo,
- Jadranka Kološa Rop, Ministrstvo za javno upravo in
- dr. Manica Jakič Brezočnik, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

Sedem predstavnikov institucij s področja invalidskega varstva so v Svet imenovale institucije s področja invalidskega varstva same, in sicer:

- mag. Mitja Žihar, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije,
- Drago Perkič, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije,
- Lea Kovač, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje,
- dr. Aleksandra Tabaj, Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Republike Slovenije – Soča,
- Simona Smolej Jež, Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo,
- dr. Irena Ceglar, Skupnost organizacij za usposabljanje oseb s posebnimi potrebami in
- Karl Destovnik, Združenje izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije v Republiki Sloveniji.

Sedem predstavnikov izmed reprezentativnih in drugih invalidskih organizacij, ki delujejo na državni ravni, je v Svet imenoval Nacionalni svet invalidskih organizacij, in sicer:

- Mateja Toman, Društvo distrofikov Slovenije,
- Anton Petrič, Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije,
- dr. Katja Vadnal, Zveza Sožitje,

Dosedanji predsednik sveta za invalide
Dane Kastelic; foto: ZPS

- Drago Koprčina, Združenje '91,
- Brane But, Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije,
- Klaudija Poropat, YHD – Društvo za teorijo in kulturo hendikepa in
- Emir Okanović, Sonček – Zveza društev za cerebralno paralizo Slovenije.

Imenovani člani Sveta nastopijo mandat 13. oktobra 2021.

Svet za invalide Republike Slovenije je bil ustanovljen na podlagi 28. člena Zakona o izenačevanju možnosti invalidov kot neodvisni tripartitni organ, katerega člani so predstavniki reprezentativnih invalidskih organizacij, predstavniki strokovnih institucij s področja invalidskega varstva ter predstavniki Vlade Republike Slovenije. Deluje kot obvezni posvetovalni forum o vprašanih invalidske politike.

NALOGE SVETA ZA INVALIDE SO:

- spremlja razvoj in izvajanje programov s področja invalidskega varstva ter daje pobude za njihov razvoj in izvajanje,
- med javno obravnavo predlagateljem zakonov in drugih predpisov daje mnenje o zakonih in drugih predpisih, ki se nanašajo na invalidsko varstvo,
- sodeluje pri pripravi poročil o izvajanju nacionalnih programov in daje mnenje o njih,
- Vladi Republike Slovenije daje pobude, predloge in priporočila v zvezi z invalidskim varstvom,
- skrbi za sodelovanje med ministrstvi in strokovnimi institucijami ter invalidskimi organizacijami,
- spodbuja in spremlja izvajanje Zakona o ratifikaciji Konvencije o pravicah invalidov in Izbirnega protokola h Konvenciji o pravicah invalidov (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 10/08),
- opravlja druge naloge skladno s sprejetimi pravili o delovanju Sveta.

Svet sodeluje s sorodnimi organizacijami v drugih državah ter z ustreznimi mednarodnimi organizacijami. O svojem delu javnost lahko obvešča s predstavitvijo na novinarskih konferencah ter na spletni strani ministrstva, pristojnega za invalidsko varstvo. Za odnose z javnostmi je pristojna predsednica oziroma predsednik Sveta. ●

ODKRIJTE NOVO APLIKACIJO SPLETNE^{TV},
ki jo lahko s QR-kodo naložite na telefon.

Če se spletna stran za nalaganje ne odpre, lahko aplikacijo na operacijski sistem Android naložite tako, da v trgovini Google Play v iskalnik vtipkate Spletna TV, poiščete naš logotip in aplikacijo namestite na telefon. Mobilna aplikacija Spletna TV omogoča ogled in poslušanje oddaj in prispevkov ter pregledovanje novic na portalu www.spletnatv.si.

UGODNOSTI ZA NEVLADNE ORGANIZACIJE S STATUSOM DELOVANJA V JAVNEM INTERESU

Anton Petrič (vir: CNVOS in SLOGA)

Nevladne organizacije, ki pridobijo status delovanja v javnem interesu, imajo določene ugodnosti, saj jim le-ta med drugim prinaša prednosti pri javnih razpisih, možnost prejetja donacije 1 odstotka dohodnine, oprostitev določenih taks in možnost brezplačne uporabe prostorov.

Status lahko pridobijo nevladne organizacije, ki delujejo v javnem interesu ter izpolnjujejo zakonsko določene pogoje. Društva lahko status pridobijo ne glede na področje delovanja, če njihovo delovanje presega interese njihovih članov in je splošno koristno (30. člen Zakona o društvih). Zavodi in ustanove lahko pridobijo status delovanja v javnem interesu, če tako določajo področni zakoni.

Status podeli ministrstvo, pristojno za področje, na katerem deluje nevladna organizacija, na njeno zahtevo. Nevladne organizacije, ki delujejo na področju mednarodnih odnosov, zunanjih zadev, mednarodnega razvojnega sodelovanja in mednarodne humanitarne pomoči, lahko status v javnem interesu pridobijo pri Ministrstvu za zunanje zadeve.

Ugodnosti za nevladne organizacije, ki jih prinaša status delovanja v javnem interesu:

- v svojem imenu ali firmi lahko uporabljajo izraz nevladna organizacija v javnem interesu (15. člen Zakona o nevladnih organizacijah);
- namenitev dela dohodnine za donacije v skladu s 142. členom Zakona o dohodnini. Zavezcanci lahko namenijo do 1 odstotek dohodnine za financiranje splošnokoristnih namenov. Za splošnokoristne namene se v skladu z drugim odstavkom 142. člena Zakona o dohodnini štejejo kulturni nameni, humanitarni nameni (vključno z varstvom človekovih pravic), nameni varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, invalidski, dobrodelni, ekološki, športni, religiozni in drugi nameni, ki se opravljajo kot nepridobitne dejavnosti. Poleg nevladnih organizacij, ki imajo z odločbo pridobljen status delovanja v javnem interesu, so upravičenke do 1 odstotka dohodnine tudi vse ustanove (ne glede na to, ali jim je pristojno ministrstvo izdalo posebno odločbo ali ne) ter vse nevladne organizaci-

C n v o s

center za informiranje, sodelovanje
in razvoj nevladnih organizacij

je, za katere zakon določa, da je njihova dejavnost v javnem interesu (npr. gasilska društva, lovske družine, ki so nosilke koncesije, društva, ki izvajajo naloge varstva pred nesrečami itd.). Na podlagi prvega odstavka 2. člena Uredbe o namenitvi dela dohodnine za donacije so upravičenci za leto, za katero se odmerja dohodnina, upravičenci, ki na dan 31. decembra prejšnjega leta izpolnjujejo pogoje iz 142. člena Zakona o dohodnini;

- država ali občina jim lahko da v brezplačno uporabo svoje nepremično premoženje (poslovne prostore in podobno) za opravljanje dejavnosti, za katero so ustanovljene (68. člen Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti). Pri tem velja, da mora nevladna organizacija, ki dobi takšne prostore, prevzeti obveznost plačila obratovalnih stroškov, stroškov rednega vzdrževanja, nadomestila za stavbno zemljišče, stroškov zavarovanj in drugih morebitnih dogovorjenih stroškov;
- država ali občina jim lahko odda v odplačni najem svoje nepremično premoženje (poslovne prostore in podobno) za opravljanje tistih dejavnosti, za katere jim je podeljen status, neposredno na podlagi sklenjene pogodbe in brez javnega razpisa (65. člen Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti);
- zanje veljajo višje kvote dovoljenih ur občasnega ali začasnega dela upokojujencev (27.c člen Zakona o urejanju trga dela);

- ne potrebujejo posebne licence za organizacijo potovanj, izletov oziroma drugih turističnih paketov ter povezanih potovalnih aranžmajev, ki so ponujeni ali izvedeni občasno na nepridobitni podlagi samo za zaključene skupine potnikov in se javno ne oglašujejo, tudi če višina vplačanih zneskov za njihovo izvedbo presega 15.000 evrov (27. člen Zakona o spodbujanju razvoja turizma);
- pravica do brezplačne pravne pomoči na podlagi 10. člena Zakona o brezplačni pravni pomoči v sporih v zvezi z opravljanjem dejavnosti v javnem interesu oziroma z namenom, zaradi katerega so ustanovljene;
- oprostitve davka na dodano vrednost na podlagi 42. in 43. člena Zakona o davku na dodano vrednost ter Pravilnika o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost.

Društva s statusom delovanja v javnem interesu imajo še dodatne ugodnosti:

- status društva v javnem interesu se kot merilo upošteva pri javnih razpisih za pridobivanje sredstev iz državnega proračuna, namenjenih društvom, pri čemer upoštevanje statusa ne sme presega ti 20 odstotkov vrednosti ostalih meril (36. člen Zakona o društvih);
- imajo pravico občasno organizirati klasične igre na srečo zaradi pridobivanja sredstev za financi-

ranje dejavnosti, določenih z njihovimi splošnimi akti (13. člen Zakona o igrah na srečo v povezavi s prvim odstavkom 2. člena Uredbe o spremembah Uredbe o določitvi društev in neprofitnih humanitarnih organizacij, ki smejo občasno prirejati klasične igre na srečo, in o kriterijih za občasno prirejanje klasičnih iger na srečo);

- oproščena so plačila upravne takse za dokumente in dejanja v zvezi z opravljanjem njihovih dejavnosti, ki so v javnem interesu (24. člen Zakona o upravnih taksah). Poleg društev so plačila upravnih taks oproščene tudi vse ustanove ne glede na to, ali jim je pristojno ministrstvo izdalo posebno odločbo ali ne.

Za organizacije v javnem interesu na področju kulture veljajo tudi ugodnosti na podlagi 74., 75. in eventualno 79. člena Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo:

- ministrstvo, pristojno za kulturo, oziroma pristojni organ lokalne skupnosti lahko da javno kulturno infrastrukturo v upravljanje oziroma uporabo drugim pravnim osebam, ki izvajajo javne kulturne programe ali kulturne projekte na podlagi javnega razpisa s pogodbo;
- javna kulturna infrastruktura se lahko brez javnega razpisa odda v upravljanje oziroma v uporabo organizaciji, ki deluje v javnem interesu po 80. členu Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo. Javna kulturna infrastruktura se daje v upravljanje ali uporabo izvajalcem kulturnih dejavnosti brezplačno pod pogojem, da prevzamejo obveznost rednega tekočega vzdrževanja;
- izvajalcu, ki trajneje zadovoljuje kulturne potrebe na posameznem področju in katerega delovanje je v javnem interesu, a mu niso zagotovljena sredstva v okviru drugih oblik javnega financiranja niti ni dobil v upravljanje ali uporabo javne kulturne infrastrukture, lahko država oziroma lokalna skupnost zagotavlja sredstva za pokrivanje stroškov, ki so povezani z zagotavljanjem prostorskih pogojev delovanja. ●

IZ SVETA TIŠINE

Invalidskim organizacijam, včlanjenim v NSIOS

Datum: 31. 8. 2021

Številka: 126/2021

Zadeva: Mobilne cepilne enote – cepljenje invalidov

Spoštovani,

ob možnosti cepljenja proti covidu-19 v cepilnih centrih je bila z namenom, da bi čimprej dosegli potrebno stopnjo precepljenosti prebivalstva, uvedena tudi možnost cepljenja v mobilnih cepilnih enotah.

V sodelovanju z Ministrstvom za zdravje želimo invalidom karseda olajšati postopek cepljenja in zato skupaj s pristojnim ministrstvom preučujemo možnosti, ki bi približale in olajšale možnost cepljenja proti covidu-19 tudi našim članicam in članom. V skladu z navedenim je bila predstavljena možnost cepljenja v mobilnih enotah, kjer bi se po predhodnem dogovoru z Ministrstvom za zdravje posamezne invalidske organizacije, tako na državnem kot na lokalnem nivoju (lokalna društva), dogovorile za cepljenje v mobilnih enotah, s čimer bi našim članom in drugim olajšali dostop do cepljenja. Cepljenje bi bilo možno organizirati po dogovoru za večje skupine, predlagana pa je tudi možnost vzpostavitve mobilne enote ob drugih dejavnostih oziroma dogodkih, ki jih organizirajo invalidske organizacije (srečanja, zbori članov ...). S tem želimo doseči čim večjo stopnjo zaščite uporabnikov posebnih socialnih programov in zaposlenih v invalidskih organizacijah ter pripomoči k zavezitvi ponovnega širjenja virusa in se posledično izogniti morebitnim nadaljnjim zapiranjem ter omejevanjem, ki posebej prizadenejo invalide.

Naprošamo vas, da nam sporočite, če bi želeli v vaši organizaciji (oziroma v vaših lokalnih društvih, za katere prosimo, da jim posredujete to sporočilo) dobiti možnost mobilnega cepljenja vaših članic in članov, zaposlenih ter drugih, ki sodelujejo pri vašem delu, ter da nam sporočite približno oceno potreb. Na podlagi tega bomo nato v sodelovanju z ministrstvom in posamezno organizacijo opredelili možnosti ter način izvedbe. Cepljenje je brezplačno in zagotovljeno vsem, ki imajo stalno ali začasno prebivališče v Republiki Sloveniji, in ne samo državljanom Republike Slovenije, ne glede na to, ali so zavarovani.

Lepo vas pozdravljamo.

Predsednik

Borut Sever

»NIČ O INVALIDIH BREZ INVALIDOV!«

ZDGNS

Slovar SZJ

Slovar slovenskega znakovnega jezika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije je na voljo tudi kot brezplačna mobilna aplikacija.

Iskalnik

Iskanje videoposnetkov po besedah ali besednih zvezah.

Govor

Iskanje videoposnetkov s pomočjo govora.

Kategorije

Iskanje videoposnetkov po kategorijah, tematskih sklopih, pravljičah, mednarodnih kretnjah in učnih primerih.

Kviz

Opravljanje kvizov za utrditev znanja pisane besede in znakovnega jezika.

QR

Čitalec QR-kod za ogled videoposnetkov SZJ.

Gluhoslepi

Prilagoditev kontrasta in velikosti pisave za gluhoslepe.

AKCIJA GLUHI STREŽEJO V PLANINSKIH KOČAH SE NADALJUJE TUDI JESENI

Marjeta Čič

Gluhi prostovoljci; foto: Miljko Lesjak

Že četrto leto zapored od meseca maja po vsej Sloveniji poteka prostovoljska vključevalna akcija Gluhi strežejo v planinskih kočah. Letos so gluhi stregli že v sedmih kočah, akcija pa se nadaljuje tudi jeseni.

Prostovoljci bodo gostom na različnih koncih Slovenije v slovenskem znakovnem jeziku stregli ob sobotah:

- 18. septembra v planinskem domu na Krnskih jezerih,
- 9. oktobra v Rudijevem domu pod Donačko goro,
- 16. oktobra v Stjenkovi koči na Trstelju in
- 23. oktobra v Tončkovem domu na Lisci.

Med akcijo se v koči vedno ustvari posebno vzdušje, saj gluhi in naglušni prostovoljci postanejo natakariji, pri komunikaciji jim pomagajo tolmači slovenskega znakovnega jezika, vsi skupaj pa sodelujejo z oskrbniki koč. Ko gost sede k mizi, ga pričakajo komunikacijski valjček, planinski lonec besed ter informativni in jedilni list v znakovnem jeziku. Z valjčkom sporoči natakariju, da bi rad naročil, plačal ali da ne potrebuje ničesar in le uživa.

Vabimo vas, da se povzpnete do najbližje planinske kočice in postanete del vključevalne akcije. ●

ZA SLOVENSKE OLIMPIJSKE MEDALJE ODSLEJ PRECEJ VEČ DENARJA

Vir: STA

Za olimpijske medalje bo iz državnega proračuna odslej namenjeno precej več denarja. Za zlato v posamični konkurenci bo namesto 31.120 evrov namenjeno 55.000 evrov, je določeno v spremembah pravilnika o sofinanciranju izvajanja letnega programa športa na državni ravni. Spremembe so bile objavljene v uradnem listu in že veljajo.

Višje nagrade ne veljajo le za medalje, dosežene na olimpijskih igrah, ampak tudi za športnike invalide, nosilce odličij s paraolimpijskih iger in olimpijskih iger gluhih ter za šahiste, ki stopijo na zmagovalni oder šahovskih olimpijad. Prav tako so nagrajeni trenerji dobitnikov odličij na olimpijskih igrah in na drugih omenjenih tekmovanjih.

Ekipi se za prvo mesto izplača nagrada v višini 300.000 evrov, za drugo mesto 240.000 evrov in za tretje mesto 210.000 evrov. Doslej je bilo za zlato namenjeno 151.710 evrov, za srebro 101.140 evrov, za bron pa 62.240 evrov.

Sprememba pravilnika, ki ga je podpisala ministrica za izobraževanje, znanost in šport Simona Kustec, za zlato olimpijsko odličje v posamični konkurenci namenja 55.000 evrov, za drugo mesto 45.000 evrov in za tretje mesto 38.000 evrov.

Trenerju športnika, nosilca olimpijske medalje v posamični ali ekipni konkurenci, se izplača nagrada v celotni višini vrednosti nagrade, ki pripada športniku.

Ekipi trenerjev, ki jo določi nacionalna panožna zveza, se glede na doseženo mesto izplača nagrada

KOLEKTIVNE ŠPORTNE PANOGHE

– zlato: ekipa **151.710 evrov** (+68.055 evrov), trenerski tim **31.120 evrov** (+22.540 evrov)

– srebro: ekipa **101.140 evrov** (+45.370 evrov), trenerski tim **23.340 evrov** (+16.905 evrov)

– bron: ekipa **62.240 evrov** (+27.920 evrov), trenerski tim **15.560 evrov** (+11.270 evrov)

Nagrade v kolektivnih športnih panogah; foto: N1

INDIVIDUALNE ŠPORTNE PANOGHE

– zlato: športnik **31.120 evrov** (+13.960 evrov v primerjavi z Riom), trener **31.120 evrov** (+22.540 evrov v primerjavi z Riom)

– srebro: športnik **23.340 evrov** (+10.470 evrov), trener **23.340 evrov** (16.905 evrov)

– bron: športnik **15.560 evrov** (+6.980 evrov), trener **15.560 evrov** (+11.270 evrov)

Nagrade v individualnih športnih panogah; foto: N1

v enaki višini kot trenerju športnika v individualnih športnih panogah.

Tisti, ki jim je do uveljavitve dopolnjenega pravilnika že določena oziroma izplačana nagrada za osvo-

jeno olimpijsko medaljo v letu 2021, so upravičeni do izplačila razlike v višini od že izplačane nagrade do višine, ki je na novo določena, je objavljeno v uradnem listu. ●

SPLETNA^{TV}

www.spletnatv.si

Drenikova 24
1000 Ljubljana

(01) 500 15 23
spletna.tv@zveza-gns.si

Facebook/spletnaTV

Youtube/spletnaTV

Livestream/spletnaTV

SVETOVNO PRVENSTVO GLUHIH V ATLETIKI

📷 Robert Žlajpah

V poljskem Lublinu je med 23. in 28. avgustom potekalo svetovno prvenstvo gluhih v atletiki. Na tekmovanju je nastopilo 290 atletinj in atletov iz 35 držav, ki so se pomerili v 21 atletskih disciplinah v moški konkurenci, v 17 disciplinah v ženski konkurenci ter v mešani štafeti na 400 metrov.

Lublin je deveto največje mesto na Poljskem in se nahaja 170 km jugovzhodno od Varšave. Je glavno mesto Lublinskega vojvodstva in največje poljsko mesto vzhodno od reke Visle.

Gluhi atleti iz vsega sveta so tekmovali na atletskem stadionu, imenovanem Start Stadion Lublin, ki je bil odprt v petdesetih letih 20. stoletja. Njegova gradnja se je začela leta 1940, v letih 2016 in 2017 pa so ga temeljito posodobili in ga spremenili v atletski stadion. Objekt lahko sprejme 1370 gledalcev, nahaja pa se ob reki Bystrzyca v ulici Al. Józefa Piłsudskega v bližini stadiona za speedway.

Slovenska odprava; foto: Robert Žlajpah

Zamik prvenstva zaradi covid-19

Prvenstvo bi moralo potekati med 18. in 25. julijem lani v mestu Radom na Poljskem. Zaradi pandemije covid-19 so ga morali organizatorji prestaviti za leto dni, ostali pa so brez prizorišča, saj se je mesto odpovedalo njegovi organizaciji. Po dolgem iskanju prizorišča, ki bi bilo pripravljeno prevzeti organizacijo tako velikega tekmovanja, so se uspeli povezati z mestom Lublin, Poljska športna zveza gluhih pa se je v zelo kratkem času povezala z ljudmi in prostovoljci ter uspešno organizirala tekmovanje.

Prihod slovenske odprave na prvenstvo

Prvi del slovenske odprave sta sestavljali gluha atletinja Iris Breganski ter njena mama in trenerka Mojca Breganski. Na Poljsko sta odpotovali že pred uradnimi treningi na stadionu, saj je Iris tekmovala v sedmerboju, v skoku v višino in v daljino ter potrebovala več dni za privajanje na okolje in na teren stadiona.

Drugi del odprave smo sestavljali atlet Tadej Enci, trener Gregor Doberšek ter vodja in koordinator ekipe Robert Žlajpah. Na tekmovanje smo poleteli z brniškega letališča, v Lublinu pa sta nas pozno ponoči pričakala člana Poljske športne zveze gluhih, ki sta nas odpeljala v hotel.

V tretjem delu odprave sta bila gluha atletinja Leja Glojnarič ter njen oče in trener Iztok Glojnarič. Leja, ki tekmuje tudi v sedmerboju in v skoku v višino, je bila zaradi poškodbe kolena prijavljena le na met kopja. V Lublin sta z očetom prispela drugi dan uradnega dela tekmovanja.

Iris Breganski med skokom v višino; foto: osebni arhiv

Slovenska odprava je bila nastanjena v hotelu Victoria v Lublinu, ki je od atletskega stadiona oddaljen manj kot kilometer.

Prvi tehnični sestanek

Prvi tehnični sestanek vodij ekip in trenerjev iz držav udeleženk je potekal v večernih urah pred uradnim začetkom tekmovanja. Na njem sta tehnični direktor mednarodnega tekmovanja za šport gluhih v atletiki Dieter Norf ter vodja organizacije tekmovanja in predsednik Poljske športne zveze gluhih Wojciech Stempurski predstavila potek in pravila tekmovanja. V imenu Slovenije sva se ga udeležila trenerka Mojca Breganski, ki se je seznanila z načinom dela gluhih organizatorjev, in vodja ekipe Robert Žlajpah.

Uradna otvoritev prvenstva in uvodni del tekmovanja

Prvi dan tekmovanja so potekale kvalifikacijske tekme v različnih disciplinah. Med njimi sta bila sedmerboj, v katerem je tekmovala Iris Breganski, in kvalifikacijski tek na 400 m, ki se ga je udeležil Tadej Enci. Iris se je z devetimi atletinjami najprej pomerila v teku na 100 m z ovirami, nato pa še v skoku v višino.

Že med prvimi tekmami je začelo močno deževati, a so se nadaljevale kljub nalivom in mokremu prizorišču.

Na tek na 400 m se je prijaviло 34 atletov iz različnih držav sveta, ki so morali opraviti kvalifikacije

za preboj med 8 najboljših. Tadej Enci je nastopil v tretji od petih kvalifikacijskih skupin.

Uro pred tekmovanjem je v dežju in mrazu potekala uradna otvoritev prvenstva, ki sem se je udeležil le jaz, saj sta se morala Iris in Tadej ogreti za tekmovanje, Leja Glojnaric pa še ni prispela.

V finale osmih najboljših iz petih polfinalnih skupin so se lahko uvrstili zmagovalci v vsaki skupini in trije tekači iz vseh skupin z najboljšim časom. Tadej je v tretji polfinalni skupini tekkel na sedmi progi in z dobrim startom ter z veliko rezerve s časom 50,59 sekunde v

cilj pritekkel kot zmagovalec in dosegel osmi čas petih polfinalnih skupin. Najboljši skupni polfinalni čas je dosegel Ukrajinec Sergii Drach s časom 49,49 sekunde. Osem najboljših finalistov je bilo skoraj izenačenih po času, kar je napovedovalo hud boj za medalje.

Med tem je Iris nadaljevala s tekmovanjem v sedmerboju – najprej v metu kopja, nato pa v teku na 200 m. Po štirih disciplinah je z 2081 točkami zasedla 7. mesto, za vodilno Anastazijo Klečkino iz Rusije pa zaostala za dobrih 767 točk.

Iris šesta, Tadej peti

Drugi dan tekmovanja je bil mrzel, deževen in vetroven. Temperature so se spustile na 12 stopinj in pihal je močan veter, ki je dosegel tudi do 5 metrov na sekundo. Kljub težkim razmeram so atletinje in atleti nadaljevali s tekmovanji, saj so bili pogoji za vse enaki.

Tadej Enci med startom teka na 400 metrov; foto: osebni arhiv

Iris je najprej tekmovala v treh disciplinah sedmerboja, ki so ostale – dopoldne v skoku v daljino, popoldne pa v metu kopja in v teku na 800 m. Skupaj je zbrala 3286 točk in se uvrstila na izvrstno 6. mesto. Naslov svetovne prvakinje v sedmerboju je s 4703 točkami osvojila Rusinja Anastazija Klečkina, ki je vodila že po prvem delu.

Tadej je popoldne v zelo težkih vremenskih razmerah z močnim vetrom v hrbet znova tekmoval na neugodni sedmi progi. Njegov cilj je bil doseči najboljši osebni čas. Po uspešnem startu je dal vse od sebe in s časom 50,14 sekunde v cilj pritekel kot izvrstni peti. Tek na 400 m je z neverjetnim časom 47,66 sekunde dobil Turek Yasin Suzen, drugi je bil Ukrajinec Sergij Drachi s časom 48,88 sekunde, tretji Rus Anton Sharapo s časom 49,30 sekunde, četrti pa Rus Ilija Aksenov s časom 49,65 sekunde. Čeprav je Tadeju v finišu zmanjkalo moči, je z uvrstitvijo v finale med osem najboljših tekačev sveta dosegel svoj cilj. Z njegovo uvrstitvijo je bil zelo zadovoljen tudi trener, ki je ocenil, da je Tadej izbral dobro taktiko.

Tretji dan prvenstva

Tretji dan prvenstva slovenski tekmovalci niso tekmovali, potekala pa so tekmovanja v različnih disciplinah. Vreme se je izboljšalo in posijalo je sonce, a je bilo še vedno mrzlo. Tadej, ki je že končal s tekmovanjem, je prost dan izkoristil za ogled mesta in se proti večeru s trenerjem vrnil v domovino.

Leja Glojnarič med metom kopja; foto: osebni arhiv

Iris je po napornih tekmovalnih dneh v sedmerboju čas izkoristila za počitek, čakala pa sta jo še skok v višino in v daljino.

Leja Glojnarič je s trenerjem načrtovala trening v metu kopja, a jo je tehnični delegat za atletiko pozval k naključnemu preverjanju avdiograma. Kot vodja odprave sem jo pospremil na zborna mesto, kjer so se zbrali izbrani atleti iz različnih držav, poljski organizator pa jih je s kombijem odpeljal v slušni center, kjer so preverjanje opravili. Leja je preverjanje uspešno prestala in dobila zeleno luč za tekmovanje. Ko se je vrnila, sta se s trenerjem takoj odpravila na trening na stadionu, kjer bi dobila občutek za met kopja na prizorišču tekmovanja. Ker pa je zaradi preverjanja avdiograma izgubila dragoceni čas in ker je bil trening tehničnih disciplin na stadionu časovno omejen, ji sodniki treninga niso dovolili izvesti. Čeprav sem protestiral, saj kot vodja ekipe nisem dobil informacije o omejitvi časa za trening na stadionu, sta morala Leja in Iztok trening opraviti na krogu za ogrevanje pred stadionom.

Skoka v višino in v daljino Iris Breganski

Mlada gluha atletinja Iris Breganski je po končanem sedmerboju in dnevu počitka tekmovala še v dveh posamičnih disciplinah. Najprej v nemogočih vremenskih razmerah v skoku v višino, saj sta se po sončnem dnevu vrnila dež in mraz. Začela je z višino 1,40 m ter vse višine do 1,56 m preskočila v prvem poskusu in osvojila odlično 5. mesto. Čeprav je v sedmerboju preskočila višino 1,59 m, ji to pri posamičnem skoku ni uspelo.

Dan kasneje je tekmovala še v skoku v daljino, v okviru katerega je imela vsaka atletinja tri poskuse, v nadaljnje tekmovanje pa se je lahko uvrstilo le 8 najboljših izmed 15 prijavljenih. Tekmovalkam sta znova povzročala težave dež in mraz. Iris je v drugem poskusu preskočila 4,65 m, v tretjem poskusu pa je naredila prestop in na koncu osvojila 9. mesto ter izpadla iz tekmovanja. Pred njo je svetla prihodnost, s treningi pa bo lahko dosegala še boljše rezultate.

Debi Leje Glojnarič

Leja Glojnarič je v metu kopja nastopila zadnji tekmovalni dan. Med seboj se je pomerilo sedem metalk kopja, mlada atletska debitantka Leja pa se je na tako veliko tekmovanje uvrstila na osnovi dobrih rezultatov na tekmah med mladimi slišječimi atleti.

Zaradi poškodbe kolena se je prijavila le za met kopja, drugače pa tekmuje tudi v sedmerboju in v skoku v višino. S trenerjem Iztokom sta si želela dob-

Sedmerbojke; foto: osebni arhiv Iris Breganski

rega rezultata in novih izkušenj, ki ji bodo pomagali na prihodnjih mednarodnih tekmovanjih.

Zadnji dan prvenstva se je vreme izboljšalo, temperature pa še niso bile poletne. Čas pred nastopom je Leja izkoristila za treninge in za privajanje na okolje z gluhih tekmovalci. Met kopja se je začel ob enajsti uri, vzporedno z njim pa je potekal met kroglice za moške. To je bilo za atlete zelo moteče, saj so se težko osredotočili na mete, kar je kot napako v urniku tekmovanja priznal tudi atletski tehnični direktor.

Leja je začela zadržano, predvsem zaradi treme, saj je delala prve korake med gluhih atletinjami. Med šestimi poskusi se ji je najbolj posrečil četrti z daljavo 35,39 m, kar je zadostovalo za 5. mesto.

Zmagala je Rusinja Anastazija Mamilina, ki je kopje vrgla 44,89 m, pred drugouvrščeno Hrvatico Lauro Štefanac z daljavo 44,49 m in tretjevrščeno Rusinjo Anastazijo Klečkino z daljavo 41,75 m.

Leja je dosegla svoj cilj, pred njo pa je svetla prihodnost.

Drugi tehnični sestanek

Na drugem tehničnem sestanku so napovedali svetovno prvenstvo leta 2024, ki naj bi potekalo v Tajpeju, potrditi pa ga morajo še predstavniki držav na kongresu Mednarodnega komiteja za šport gluhih.

Na dveh tehničnih sestankih pa ni bilo prevajalca, ki bi za slišče trenerje mednarodne kretnje prevajal v angleščino. Ker se zaradi nepoznavanja mednarodnih kretnj organizatorji niso mogli sporazumevati z gluhih udeleženci sestanka, bo na tovrstnih srečanjih v prihodnje nujno potreben tolmač-prevajalec.

Slovenska odprava se je svetovnega prvenstva gluhih v atletiki udeležila s ciljem doseči dobre rezultate. Vsi atleti so osvojili 5. mesto v različnih disciplinah – Leja v metu kopja, Tadej v teku na 400 m ter Iris v skoku v višino. Iris je osvojila tudi 9. mesto v skoku v daljino in 6. mesto v sedmerboju. Kljub močni konkurenci so dosegli zelo dobre rezultate. Tekmovali so v težkih pogojih, saj je med tekmovalci

Leja Glojnaric, Tadej Enci in Iris Breganski; foto: Robert Žlajpah

njem močno deževalo in pihalo, temperature pa so bile zelo nizke. Iris in Tadej sta morala biti zaradi mokrih stez in močnega vetra še posebej previdna, saj bi jima lahko spodrsnilo in bi se lahko poškodovala. Tudi dober nastop atletske debitantke Leje veliko obeta. Vsi slovenski atleti so bili odlično pripravljene in so nastop na prvenstvu upravičili z odličnimi rezultati.

Kot vodja odprave sem zelo zadovoljen z doseženimi rezultati in s pozitivnim vzdušjem, ki je vladalo v našem taboru. Slovenska atletika gluhih ima

z Lejo Glojnarič in Iris Breganski lepo prihodnost, Tadej Enci pa ostaja v vrhu evropske in svetovne atletike gluhih. Zato bomo lahko še nekaj let spremljali njihove nastope in se z njimi veselili dobrih rezultatov.

Slovenske atlete čaka nastop na največji športni prireditvi, olimpijskih igrah gluhih, ki bodo od 1. do 15. maja 2022 potekale v brazilskem mestu Caxias de Sul. V priprave na tekmovanje bodo morali vložiti veliko trdega dela. ●

REZULTATI

TADEJ ENCI

FINALNI TEK NA 400 M:

1. Yasin Suzen	TUR	47,66 s
2. Sergii Drach	UKR	48,88 s
3. Anton Sharapo	RCDS	49,30 s
4. Ilija Aksenov	RCDS	49,65 s
5. Tadej Enci	SLO	50,14 s
6. Jaroslav Anenov	RDCS	50,41 s
7. Oskar Golebiowski	POL	50,61 s
8. Aliaksandr Labanau	BLR	50,91 s

LEJA GLOJNARIČ

MET KOPJA:

1. Anastasia Mamlina	RCDS	44,89 m
2. Laura Štefanac	HRV	44,49 m
3. Anastasia Klechkina	RCDS	41,75 m
4. Ilijeva Elena Uzunova	BOL	41,51 m
5. Leja Glojnarič	SLO	35,39 m
6. Marta Maciejewska	POL	28,37 m
7. Olga Khizhnyakova	KAZ	22,23 m

IRIS BREGANSKI

SEDMEROBOJ:

1. Anastasia Klechkina	RCDS	4703 točk
2. Kateryna Potapenko	UKR	4341 točk
3. Hannah Peters	NEM	3820 točk
4. Nadka Nachova	BOL	3765 točk
5. Ekaterina Kalinina	RCDS	3744 točk
6. Iris Breganski	SLO	3286 točk
7. Dziyana Prudnikava	BLR	2994 točk
8. Cathy Saem	EST	2839 točk
9. Yana Sibryakova	KAZ	2716 točk
10. Anastasiya Solovyeva	KAZ	1716 točk

SKOK V VIŠINO:

1. Ekaterina Kalinina	RCDS	1,69 m
2. Ruslana Muravska	UKR	1,67 m
3. Hanna Suravets	BLR	1,65 m
4. Kateryna Potapenko	UKR	1,65 m
5. Iris Breganski	SLO	1,56 m
6. Marja-Liisa Landar	EST	1,56 m
7. Emilia Karna Viola Olsson	ŠVE	1,40 m
8. Cathy Saem	EST	1,40 m

SKOK V DALJINO:

1. Anzhela Alemseitova	RCDS	6,07 m
2. Yuliia Matviievska	UKR	5,68 m
3. Ekaterina Nikiforova	RCDS	5,63 m
4. Aleksandra Zrakovskaya	RCDS	5,51 m
5. Kateryna Tokar	UKR	5,23 m
6. Inessa Halliste	EST	5,08 m
7. Sammeha Barvin Mujib	IND	4,94 m
8. Anzazi Chaka Nyondo	KEN	4,72 m
9. Iris Breganski	SLO	1,56 m

Priveditev ob 20-letnici delovanja društva

Nevenka Hrovat

Med prireditvijo; foto: MDGN SK

Predsednik in sekretarka društva z župani; foto: MDGN SK

Konec avgusta smo v Centru Noordung v Vitanju pripravili slovesnost ob 20-letnici delovanja Medobčinskega društva gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče. Dogodka so se udeležili podžupan Slovenskih Konjic Primož Poklič, podžupan Zreč Drago Šešerko, župan Vitanja Slavko Vetrih, predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Mladen Veršič, predsedniki in sekretarji društev gluhih in naglušnih ter člani domačega društva. Zaradi koronavirusnih ukrepov je bilo število oseb na prireditvi omejeno.

Prireditev sta povezovali gluha članica društva Karmen Medved in tolmačica slovenskega znakovnega jezika Marija Koser.

Slovesnost se je začela s pozdravnim govorom in nastopom pevskega zbora otrok gluhih staršev, ki so v slovenskem znakovnem jeziku zapeli pesem Dan najlepših sanj. Za njimi sva prisotne nagovorila sekretarka društva Nevenka Hrovat in predsednik Matevž Marinko, ki je v znakovnem jeziku opisal društvo, njegovo ustanovitev in težke začetke, v katerih se je bilo treba pogosto dokazovati.

Društvo je v dvajsetih letih doseglo veliko lepega, pomagalo mnogim in ustvarilo veliko poznanstev. Tudi v prihodnje bomo sledili temeljnemu poslanstvu in osebam z izgubo sluha pomagali pri premagovanju komunikacijskih ovir, jih združevali ter preprečevali njihovo socialno izključenost.

Podžupana Slovenskih Konjic in Zreč ter župan Vitanja so se v govorih zahvalili članom in predse-

dniku društva ter mu ob 20-letnici delovanja podelili priznanja občin. Predsednik jim je v zahvalo podaril zbornik Zvok tišine, v katerem so zbrana vsa glasila društva od leta 2008 do leta 2020.

Letošnje leto je posebno, saj skupaj z Društvom gluhih in naglušnih Ljubljana praznujemo 110 let delovanja. Naše društvo praznuje 20-letnico, Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana pa 90-letnico, o čemer je spregovoril tudi predsednik ljubljanskega društva Gorazd Orešnik. Sledila je gledališka igra članice ljubljanskega društva z naslovom Frizerka.

Ker je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije naša krovna organizacija, s pomočjo katere smo uspešnejši na državni ravni, smo na oder povabili tudi njenega predsednika Mladena Veršiča, ki je čestital vodstvu društva in vsem, ki so vpeti v njegovo delovanje.

Mladen Veršič in Matevž Marinko z župani; foto: MDGN SK

Sledili so pogostitev s torto, zdravica v čast visokega jubileja in ogled razstave likovnih del gluhih in naglušnih umetnikov z likovne kolonije, ki je lani potekala v Slovenskih Konjicah.

Po prireditvi so bile na vrsti športne igre. Ker z Društvom gluhih in naglušnih Ljubljana skupaj praznujemo 110 let, smo se odločili, da se pomerimo v

balinanju in v pikadu. V balinanju je bilo boljše lju-bljansko društvo, v pikadu pa domačini. Športu sta sledila kosilo in druženje.

Zahvaljujemo se Hedviki Vidmar Šalamon, ki je pomagala pri organizaciji razstave likovnih del, in vsem, ki so pomagali pri izvedbi prireditve. ●

Izlet na morje

✉ Nevenka Hrovat

Članice in člani Medobčinskega društva gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče smo se konec julija odpravili na enodnevni izlet na morje, saj je obisk slovenske obale vedno lepo doživetje. Pot nas je vodila v ribiško in turistično Izolo.

Na izolskem pomolu smo se vkrcali na ladjo Nova, ki smo jo rezervirali za člane našega društva. Nova je 18-metrška potniška ladja, zgrajena leta 2013 in registrirana za 90 potnikov. Med triurnim križarjenjem smo si z morja ogledali obalna mesta. Slovenska obala meri 46 kilometrov, na njej pa so strnjeni čudoviti biseri starodavnih mest, ki se z zgovorno lepoto popotniku vtisnejo v srce.

Ko smo se izkrcali, smo imeli kosilo v hotelu Delfin, kjer so nas pogostili z okusnimi jedmi. Sledilo je prosto popoldne, ki smo ga lahko izkoristili

Pred ladjo v Izoli; foto: MDGN SK

za kopanje ali za ogled mesta. Proti večeru smo se zbrali pri hotelu, kjer nas je čakal avtobus. Na poti domov smo se ustavili na Trojanah, kjer smo lahko kupili okusne krofe, in se v večernih urah polni vtisov vrnili domov. ●

Predavanje o duševnem zdravju v času covid-19

✉ Nevenka Hrovat

V Medobčinskem društvu gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče smo septembra organizirali predavanje o duševnem zdravju v času covid-19. Predavala je psihologinja Mateja Rubin iz Centra za krepitev zdravja Slovenske Konjice.

Vsak dan se soočamo z različnimi izzivi, s katerimi se večinoma uspešno spopadamo. Življenje je lahko vznemirljivo in zabavno, lahko pa nas preplavijo občutki zaskrbljenosti in nemoči ter postanemo brezvoljni in obupani. Včasih se nam zdi, da ne razumemo niti samih sebe.

Zdravje ni le odsotnost bolezni, temveč stanje popolnega telesnega in duševnega dobrega počutja. Brez

Mateja Rubin med predavanjem; foto: MDGN SK

Tolmačka Marija Koser, podpredsednik društva Dušan Simčič in predavateljica Mateja Rubin; foto: MDGN SK

duševnega zdravja ni zdravja. Kdor je duševno zdrav, vzdržuje duševno kondicijo in je odporen na stres ter krizne dogodke, ki so sestavni del življenja. Duševno zdravje zajema preplet misli, čustev in doživljanja. Kaže se skozi pozitiven odnos do sebe, do drugih in do sveta ter skozi uspešno soočanje z izzivi vsakdanjika.

Kadar se oseba težko sooča s težavami, ima slabo samopodobo ali težave s spanjem, govorimo o težavah v duševnem zdravju. Lahko se pojavijo pri komerkoli, saj se vsi soočamo s stresnimi situacijami in življenjskimi izzivi. Kako se posameznik odzove na krizo in težave, je odvisno od različnih dejavnikov. Lahko se odzove z jezo ali z žalostjo, nekateri se zaprejo vase, drugi imajo težave s spanjem ali z apetitom, tretji pa lahko postanejo nasilni ali posežejo po alkoholu.

Pomembno je, da se zavedamo, da se večino duševnih bolezni lahko uspešno zdravi. Prav tako je pomembno, da se pogovarjamo o čustvih, jih izrazimo in jih ne potlačimo. Za boljše počutje so pomembni tudi aktivnosti, ki nas veselijo in smo v njih uspešni, skrb za telesno zdravje, druženje z ljudmi, v prisotnosti katerih se dobro počutimo, ter soočanje s težavami, s katerimi se srečujemo. Ali kot pravi predavateljica: »Obrni obraz k soncu in sence bodo padle za teboj.« ●

Gluhi smo stregli v Lavričevi koči na Gradišču

✉ Nina Jeranko

V sodelovanju med Planinsko zvezo Slovenije in Mladinskim društvom za osebe z okvaro sluha smo sredi julija v okviru akcije Gluhi strežejo v planinskih kočah gostom postregli v Lavričevi koči na Gradišču. Preizkusila sem se v vlogi natakarike ter stregla gluhim, naglušnim in slišočim obiskovalcem, ki sem jih naučila, kako v znakovnem jeziku pokazati besede za jedačo in pijačo.

Sočasno je Mladinsko društvo za osebe z okvaro sluha organiziralo predavanje Drevo povezanosti, na katerem je gluhi češki predavatelj in zoolog Martin Kuld, imenovan Markulland, predstavil čebelo in polarnega medveda. Predavanje je iz mednarodne kre-

Nina Jeranko med prostovoljci; foto: osebni arhiv

tnje v slovenski znakovni jezik tolmačila Maja Kuzma Ganić. ●

SLOVAR SZJ NA DRUŽBENEM OMREŽJU

Slovar slovenskega znakovnega jezika ima aktivno stran na družbenem omrežju Facebook, kjer si lahko ogledate nove kretnje, ki nastajajo in jih razvijajo v skupini za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki deluje na Inštitutu za razvoj SZJ pri Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. Najdete nas na spletni povezavi www.facebook.com/szjsi.

Pohod na Olševo

📷 Nina Jeranko

Na začetku septembra smo se člani Medobčinskega društva gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče s planinskim društvom Loče odpravili na pohod na Olševo ter na obisk kraške jame Potočka zijalka.

Z avtoceste smo zavili proti prelepi Logarski dolini in pot nadaljevali proti gori Olševa. Hodili smo po gozdni poti, od koder smo občudovali čudovite gore in doline. Pot nas je vodila mimo arheološkega najdišča Potočka zijalka, ene pomembnejših zgodovinskih točk, ki se nahaja na pobočju Olševe. Tam so arheologi raziskovali več let in našli veliko ostankov ledenodobnega človeka, okostje jamskega medveda in najstarejšo evropsko šivanko.

Utrujeni od vzpona smo sedli na leseno klopo pred jamo, si odpočili ter uživali v pogledu na Kamniško-Savinjske Alpe.

Na vrhu Olševe; foto: Nina Jeranko

Pot smo nadaljevali po plezalni steni do Govce, ki je s 1929 m najvišji vrh pogorja Olševe, ki se dviga nad Koprivno, Solčavo in Remšenikom, dolina na avstrijski strani Olševe pa se imenuje Remscheing. S travnatoga vrha smo videli Peco, Uršljo goro, Smrekovško pogorje, Raduho in Logarsko dolino. V dolino smo se vrnili po isti poti in se ustavili v Logarski dolini, kjer smo si ogledali slap Rinka. ●

Kolesarski maraton okrog Pohorja

📷 Nina Jeranko

Gluhi člani Medobčinskega društva gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče smo se konec junija podali na kolesarski maraton okrog Pohorja. Namen kolesarjenja, v katerem smo zelo uživali, je bila promocija zdravega načina življenja in spodbujanje k rekreaciji.

Z nami sta bili tudi najmlajši gluhi kolesarki Ema in Zala, ki sta prvič prekolesarili 50 kilometrov dolgo pot. Čeprav je bil vzpon v vročini proti Činžatu precej naporen, smo se nato z vetrom v laseh spustili do Maribora, kjer nas je čakalo kosilo. ●

Zadovoljni kolesarji na cilju; foto: Nina Jeranko

Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih **Velenje**

Popotovanje od Nazarij do Logarske doline

📷 Urška Jakop

Poletje je čas, ko se aktivnosti v društvu malo umirijo. Ponavadi to obdobje izkoristimo za obisk članov, ki so oddaljeni od društva in k nam ne morejo po-

gosto prihajati. Z njimi smo v stiku po telefonu, po sms-sporočilih ali po elektronski pošti ter jim pomagamo, kolikor se da. Zavedamo pa se, da je osebni

Pri gospodu Kričejju; foto: Urška Jakop

stik zelo pomemben in najbolj pristen. Zato sva se s predsednikom društva Francem Forštnerjem na avgustovsko sredo odpravila obiskat nekaj članov iz Zgornje Savinjske doline.

Najprej sva se oglasila pri Ludviku Kričejju v Šmartnem ob Dreti. Za društvo je pripravil šopke iz sivke, ki jih bomo potrebovali za eno od delavnic. Gospod Ludvik je naš dolgoletni član. Kljub visoki izgubi sluha je tudi dolgoletni član godbe Zgornje Savinjske doline. Malo smo poklepetali, nato pa sva s predsednikom nadaljevala pot do Juvanij, kjer sta doma Marija in Milan Varžič. Marija nam je razkazala čudovit vrt, Milan pa naju je pričakal v hiši. Po pogovoru je Marija z nama nadaljevala pot.

V Primožu nad Ljubnem ob Savinji živita zakonca Solar. Od našega zadnjega obiska je minilo že nekaj

Pri zakoncih Solar; foto: Urška Jakop

let, zato sta nas bila zelo vesela. Spregovorili smo o njunem življenju in zdravju. Na koncu sta nam podarila zgornjesavinjsko dobroto savinjski želodec. Zahvalili smo se jima in pot nadaljevali proti Konjskemu vrhu nad Lučami. Nismo pričakovali, da se bomo peljali tako visoko, skoraj pod Raduho. Visoko pod planinami na samem živita naša članica gospa Gaja in njen mož. Čeprav je življenje v samoti in na taki nadmorski višini pogosto težko, sta zakonca optimistična, delovna in polna elana. Prijazno sta nas pogostila in prijetno smo poklepetali, gospe Gaji pa smo obljubili, da ji bomo pomagali pri urejanju zaved v zvezi s slušnim aparatom.

Pri gospe Mlačnik; foto: Urška Jakop

Pot smo nadaljevali v osrčje čudovite Logarske doline, ki je zagotovo eden lepših koncev Slovenije, kjer se ob pogledu na gore ustavi čas. Obiskali smo članico Marijo Mlačnik, ki vodi turistično kmetijo Juvanija. Postregla nam je z domačimi dobrotami, spregovorili pa smo o njenem življenju in okvari sluha.

Po panoramski cesti smo pot nadaljevali do Podolševe, kjer je čudovit razgled na dolino. Obiskali smo Petra Vršnika, ki nam je povedal, kako živi in s čim se ukvarja. V dolini, v kraju Solčava, smo na koncu obiskali še njegovega brata Martina.

Dan je bil prijeten ter poln spominov in zgodb naših članov. Vsem iskrena hvala za gostoljubje in topel sprejem. Ob priliki pa se spet podamo na teren in obiščemo še koga. ●

Društvo oseb z izgubo sluha **Dolenjske in Bele krajine**

Meritve vrednosti krvnega sladkorja

Geni Močnik

Vsako leto konec avgusta poteka tradicionalno srečanje oseb z izgubo sluha Dolenjske in Bele krajine. Popestrimo ga z različnimi dejavnostmi. Že nekaj let na srečanju organiziramo merjenje krvnega sladkorja, holesterola in krvnega tlaka. Tolmačka Jožica, ki je po poklicu medicinska sestra, se rada odzove, da poleg tolmačenja izvede še meritve. Z njimi seznanijo člane društva in jim da napotke, kako ukrepati. ●

Jožica meri krvni sladkor članu društva; foto: Geni Močnik

Društvo gluhih in naglušnih **Pomurja**

Srečanje skupine za samopomoč Društva gluhih in naglušnih Pomurja

Bojan Poredoš

Člani skupine za samopomoč; foto: DGN Pomurja

V skupini za samopomoč Društva gluhih in naglušnih Pomurja Murska Sobota smo zaradi pandemije covid-19 po več kot letu dni znova organizirali srečanje.

Udeležila se ga je večina članov, saj smo že močno pogrešali druženje. Bili smo zelo veseli, da se končno spet vidimo. Zaradi ukrepov varovanja zdravja smo se odločili, da se srečamo v naravi, med vinogradi.

Najprej smo se okrepčali z okusno in obilno malico, ki jo je pripravila gospa Majda. Ob veselem druženju in sproščenem klepetu je čas hitro minil, razmišljali pa smo tudi o tem, kako naj srečanje organiziramo v prihodnje.

Razšli smo se v upanju, da nas novi koronavirus ne bo ločil za dolgo. ●

IZ SVETA TIŠINE

V SPOMIN MAJDI KORES (1936–2021)

☞ člani Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor

*Pretrgala se je nit življenja,
končala so se vsa trpljenja,
nehalo je biti plemenito srce.*

Junija smo se poslovili od naše članice Majde Kores. Rodila se je 21. junija pred 85 leti v Mariboru materi Majdi in očetu Mirku Sagaju. Otroštvo je preživela v Selnici ob Dravi. Pri dveh letih je zaradi padca oglušela. Šolala se je v gluhonemnici v Ljubljani, kjer je uspešno zaključila šolo. Leta 1951 se je zaposlila v Mariborski tekstilni tovarni na delovnem mestu previjalke in nato pridobila naziv izučena tkalka. Leta 1952 se je vključila v mariborsko društvo gluhih, kjer je med gluhih našla prijatelje. Dejavna je bila na številnih področjih v društvu, od sociale do kulture in športa, zlasti ko so jo izvolili za podpredsednico, nato

pa leta 1993 še za predsednico društva. Od leta 1996 je bila članica upravnega odbora, nato pa do leta 2020 delegatka skupščine.

Kljub težkemu življenju v svetu tišine in mnogim preizkušnjam je skrbela za družino in hčerko Vilmo, ki je v njeno življenje prinesla radost in veselje. Vedno znova smo z zanimanjem poslušali njene besede, ko je ponosno pripovedovala o hčerkinih uspehih v šoli, ki je prav tako kot Majda s tolmačenjem v znakovni jezik gluhih osebam pogosto pomagala v različnih situacijah. Še posebej je bila ponosna na vnukinji Katarino in Mašo ter pravnuka Alexandra. Zelo rada je imela Maribor in društvo, ki je bilo zanjo, kot je rada povedala, drugi dom, saj je skozi leta, številna druženja in pogovore stkala mnogo prijateljev.

Ponosni smo, da je kot predstavnica mariborskega društva dolga leta aktivno sodelovala v prvi delovni skupini za razvoj slovenskega znakovnega jezika v Ljubljani ter s tem pripomogla k večji prepoznavnosti in širjenju našega maternega jezika. Dolgo je bila aktivna tudi v kulturno-umetniški skupini Tihi svet, s katero je nastopala na gledaliških festivalih po Sloveniji. Vse do 5. decembra 2018, ko

je zadnjič nastopila na jubilejni proslavi ob 85-letnici delovanja društva v Narodnem domu v Mariboru, pred številnimi člani, predsedniki društev in zveze gluhih ter predstavniki devetnajstih invalidskih društev Sveta invalidov Mestne občine Maribor, in prejela priznanje za aktivno in požrtvovalno delo.

Zadnja leta je kljub bolezni in bolečinam ob sredah s prostovoljcem, ki jo je spremljal, rada prihajala v društvo. Rekli smo ji naša druga mati, tako kot društvu rečemo naš drugi dom, saj je skrbela za nas, nas tolažila in nas spodbujala, ko nam je bilo najtežje.

Pravijo, da veličina človeka ni v njegovih nazivih in funkcijah, temveč v njegovi toplini, srčnosti in spoštovanju soljudi – prav takšne se spominjamo naše Majde. S srčnostjo, poštenostjo, vztrajnostjo in s spoštovanjem je v našem spominu pustila neizbrisni pečat.

Počivaj v miru. V ponos nam je, da smo del življenja lahko delili s teboj. Ohranili te bomo v najlepšem spominu.

V imenu članov Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor izrekamo iskreno sožalje hčerki Vilmi, vnukinjama Katarini in Maši, svojcem in prijateljem. ●

PRIJAVA NA SMS-OBVESTILA

S kratkimi telefonskimi obvestili želi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije obveščati uporabnike o izrednih dogodkih, novicah in ukrepih, ki so pomembni zanje.

Prejemanje SMS-obvestil je za uporabnike brezplačno.

Podatki o uporabniku – ime in priimek *

Mobilna tel. številka
(vpisati brez presledkov in ločil) *

* zahtevani podatki

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije (v nadaljevanju: izvajalec) se zavezuje, da bo skrbno varovala osebne podatke uporabnikov, pridobljene ob prijavi v sistem za obveščanje. Podatki se bodo zbirali, pridobivali, hranili in obdelovali izključno za namene obveščanja o izrednih dogodkih in o dogodkih, povezanih z aktivnostmi izvajalca.

Podatki so varovani v skladu z zahtevami zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov, in zakona, ki ureja elektronsko poslovanje ter elektronski podpis. Izvajalec se zavezuje, da bo zbrane podatke hranil le toliko časa, kot je potrebno za doseg namena, zaradi katerega so bili zbrani.

Uporabnik v postopku registracije posreduje zahtevane osebne podatke. Vsak uporabnik samostojno odgovarja za vsebine, ki jih vpiše ob spletni

prijavi. Uporabnik potrjuje, da je bil pred registracijo ustrezno seznanjen z obsegom in namenom obdelave osebnih podatkov, ki jih je posredoval ob registraciji. Uporabnik ob registraciji podaja osebno privolitev, da lahko izvajalec obdeluje osebne podatke, ki jih uporabnik posreduje ob prijavi v sistem za obveščanje.

Izvajalec se zavezuje, da osebnih podatkov in kontaktnih informacij uporabnikov ne bo uporabljal v druge namene ter jih brez izrecnega dovoljenja uporabnika, razen če bi to zahtevala veljavna zakonodaja, ne bo razkril tretjim osebam. V času upravljanja z osebnimi podatki ima posameznik v skladu z veljavno zakonodajo možnost vpogleda, prepisa, kopiranja, dopolnitve, popravkov, blokiranja in izbrisa osebnih podatkov v zbirki podatkov. Izvajalec bo pridobljene podatke varoval in preprečeval njihovo zlorabo. Osebne podatke lahko izvajalec uporablja do preklica prijave.

Izpolnjeni obrazec pošljite na naslov:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

Drenikova 24

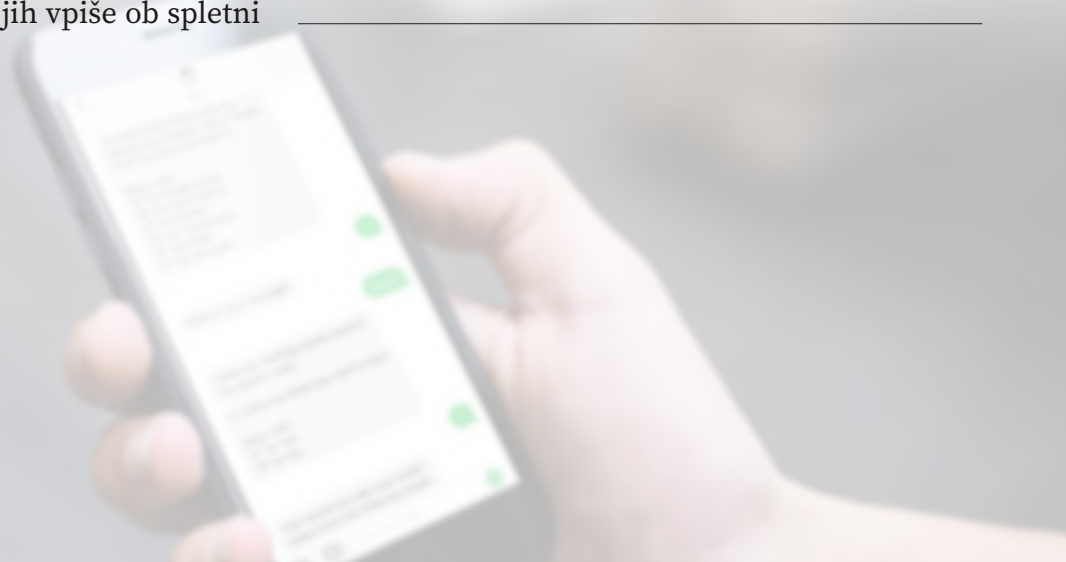
1000 Ljubljana

ali

po telefaksu: 01 500 15 22

Kraj in datum:

Podpis uporabnika:

Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Velenje
in
Zveza gluhih in naglušnih Slovenije

GLEDALIŠKI FESTIVAL GLUHIH

SOBOTA
13. NOVEMBER 2021
OB 16. URI

KULTURNI DOM VELENJE
Titov trg 4, Velenje

Festival sofinancira
**MESTNA OBČINA
VELENJE**

ZA OGLED FESTIVALA JE OBVEZEN PCT POGOJ!